

Raport miesięczny o stanie niemieckiej gospodarki (02/2014)

Gospodarka narodowa

Tempo wzrostu niemieckiej gospodarki jest w dalszym ciągu umiarkowane. PKB wzrósł w 2013 r. realnie o 0,4%, głównie za sprawą słabszego pierwszego półrocza. Pod koniec roku gospodarka niemiecka zaczęła przyspieszać. Wzrost bazował na konsumpcji prywatnej i wydatkach konsumpcyjnych państwa. Inwestycje w środki trwałe i inwestycje budowlane były w skali roku nieznacznie malejące. Wpływ handlu zagranicznego był spowalniający, przy zwiększającym się imporcie i stagnacji eksportu. Zatrudnienie osiągnęło w ubiegłym roku rekordowo wysoki poziom, budżety sektora publicznego były niemal zrównoważone. W br. powinno nastąpić zauważalne ożywienie koniunktury, zależnie od prognoz od 1,7% do 2,0%. Świadczą o tym wskaźniki wyprzedzające, które od połowy 2013 r. podlegają stałemu wzrostowi.

Przemysł

Po słabym początku ostatniego kwartału 2013 r., aktywność przemysłu była w listopadzie wyraźnie wyższa. Produkcja przemysłowa wzrosła o 1,9% m/m, co pozwoliło z nawiązką odrobić spadki z poprzedniego miesiąca (-1,1% m/m). Trend jest jednak w dalszym ciągu tylko nieznacznie rosnący. W ciągu roku 2014 aktywność sektora przemysłu zwiększy się.

Produkcja przemysłowa wzrosła w listopadzie 2013 r. wyraźnie o 3,1% m/m. Najbardziej wzrosło wytwarzanie dóbr inwestycyjnych (+5,1% m/m), głównie za sprawą ożywienia w branży maszynowej i samochodów. Po części tak wysoki wzrost wynika jednak z niekorzystnego rozkładu dni wolnych w październiku (święto narodowe *Tag der Deutschen Einheit* przypadało w czwartek). Trend produkcji przemysłowej jest obecnie niejasny. Impulsy wzrostu pochodzą głównie z zamówień zagranicznych (wzrost w porównaniu trzymiesięcznym o 2,3%), przychody krajowe przemysłu są także rosnące (+0,6%).

Zamówienia przemysłowe rosły w listopadzie 2013 r. bardzo dynamicznie (+2,1% m/m), co z pewnością wpłynie na wzrost produkcji w początkach 2014 r. Trend zamówień jest wyraźnie rosnący, przy czym zamówienia zagraniczne na niemieckie towary rosną obecnie dwukrotnie szybciej, niż zamówienia krajowe.

Wskaźniki wyprzedzające ukazują ożywienie w przemyśle w ciągu 2014 r. Publikowane przez monachijski instytut badań nad gospodarką Ifo wskaźniki nastrojów i oczekiwań w niemieckiej gospodarce wzrosły w grudniu 2013 r. Oczekiwany wzrost produkcji przemysłowej widoczny jest także w prognozach specjalistów z branży finansów i opracowywanym na ich podstawie wskaźniku ZEW.

Produkcja budowlano-montażowa była w listopadzie o 1,7% niższa niż przed miesiącem i był to już czwarty jej spadek z rzędu. Równocześnie jednak stosunkowo dobre warunki finansowania inwestycji budowlanych, wysoki poziom zamówień (+4,3% m/m w listopadzie) i po raz kolejny rosnące wskaźniki wyprzedzające dają nadzieję na ożywienie w budownictwie w bieżącym roku.

Tabela 1. Dynamika produkcji przemysłu i zamówień					
Przemysł					
Zmiana wolumenu w stosunku do okresu poprzedzającego w %, wyrównana sezonowo					
	2013				
Produkcja	II kw	III kw	WRZ	PAŹ	LIS
Łącznie	1,3	0,4	-1,0	-1,1	3,1
Dobra zaopatrzeniowe	1,1	0,1	0,3	0,7	1,2
Dobra inwestycyjne	1,7	0,9	-2,5	-2,8	5,1
Dobra konsumpcyjne	0,8	0,0	0,1	-0,6	1,8
Obroty					
Łączne	1,2	-0,1	-1,0	-0,3	3,5
Rynek wewnętrzny	0,1	1	-1,2	-1,1	3,0
Rynki zagraniczne	2,5	-1,0	-0,7	0,5	4,0
Zamówienia					
Łączne	1,4	1,7	3,1	-2,1	2,1
Rynek wewnętrzny	-1,2	2,6	-0,9	-1,9	1,9
Rynki zagraniczne	3,3	1,0	6,3	-2,2	2,2
Dobra zaopatrzeniowe	0,2	0,8	0,2	2,1	0,4
Dobra inwestycyjne	1,8	2,6	5,2	-4,9	3,2
Dobra konsumpcyjne	4,2	-1,5	2,4	0,1	2,1

Źródło: Federalne Ministerstwo Gospodarki, Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht 2/2014

Spożycie prywatne

Konsumpcja prywatna wydatnie wsparła wzrost niemieckiego PKB w 2013 r. W całym ubiegłym roku wzrosła realnie o 0,9%, przyczyniając się do wzrostu PKB o 0,5 p.p. Średni dochód netto gospodarstw domowych był o 2,1% wyższy niż przed rokiem. Zatrudnienie wzrosło w tym samym czasie o 233.000 osób, przy inflacji wynoszącej tylko 1,4%. Niskie oprocentowanie oszczędności i rosnące zaufanie w solidne fundamenty przyszłego wzrostu gospodarczego przyczyniły się do wzrostu konsumpcji kosztem oszczędności. Również na ostatni kw. 2013 r. prognozowany jest wzrost konsumpcji prywatnej.

Obroty handlu detalicznego nie podlegają obecnie wyraźnemu trendowi, jednak w listopadzie zanotowano ich wzrost o 0,8% m/m. W handlu samochodami, obejmującym również zakupy firmowe, od początku 2013 r. utrzymuje się tendencja wzrostowa. Nastroje handlu detalicznego wzrosły ostatnio po raz kolejny z rzędu. Po stronie firm wyraźnie zwiększyła się składowa oczekiwań, do poziomu najwyższego od początków kryzysu finansowego wzrósł też wskaźnik nastrojów konsumenckich GfK.

Handel zagraniczny

Niemiecki handel zagraniczny zanotował kolejne ożywienie. W listopadzie wzrost wyniósł realnie 0,3%, w porównaniu trzymiesięcznym równy był jednak aż 2,3%. Główne impulsy wzrostu pochodziły z krajów UE nie należących do strefy euro. W skali roku eksport do tych krajów wzrósł w listopadzie 2013 r. o 4,9%. Eksport do krajów strefy euro i krajów trzecich nie zmienił się niemal w stosunku do poziomu z października.

Nominalny import towarów był w listopadzie o 1,1% niższy niż w październiku 2013 r. Równocześnie trudno o jednoznaczne wyznaczenie jego trendu. Nominalny import towarów spowalniany jest obserwowanymi obecnie spadkami cen importu.

Saldo bilansu handlowego z zagranicą wyniosło w listopadzie 18,1 mld EUR, o 1,2 mld EUR więcej niż w listopadzie 2012 r.

Niemiecki eksport w coraz większym stopniu korzysta z poprawiających się warunków ramowych w gospodarce światowej. Znajdują one wyraz w polepszających się krajowych wskaźnikach wyprzedzających. Notowany obecnie wzrost poziomu zamówień przemysłowych jest rezultatem rosnącego zainteresowania niemieckimi towarami za granicami RFN. Oczekiwania eksportowe niemieckich firm są pomimo nieznacznego spadku w listopadzie nadal na wysokim poziomie. W ciągu roku 2014 można liczyć się ze wzrostem niemieckiego eksportu.

Tabela 2. Handel zagraniczny (wymiana towarowa, w cenach bieżących)	2013				
	II kw	III kw	WRZ	PAZ	LIS
Zmiana w stosunku do okresu poprzedzającego w %, wyrównana sezonowo					
Eksport	0,1	0,4	1,6	0,3	0,3
Import	1,2	-0,3	-1,9	3,0	-1,1
Zmiana w stosunku do analogicznego okresu 2011 roku w %					
Eksport	0,2	-0,8	3,5	0,7	1,0
Strefa euro	-1,8	0,4	4,6	0,5	0,1
kraje UE spoza strefy euro	0,9	1,7	5,9	5,4	4,9
Państwa trzecie	2,0	-2,0	2,7	0,2	0,0
Import	-0,1	-0,5	-0,3	-1,5	-0,4
Strefa euro	2,5	1,1	2,4	5,6	-1,0
kraje UE spoza strefy euro	2,6	3,4	6,0	6,6	2,1
Państwa trzecie	-3,8	-4,8	-4,2	-5,4	-1,0

Źródło: Federalne Ministerstwo Gospodarki, Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht 2/2014

Rynek pracy

Rynek pracy znajduje się w dobrej kondycji. Ilości pracujących na umowy o pracę objęte ubezpieczeniem społecznym rośnie. Ilość bezrobotnych wg danych skorygowanych o wpływy sezonowe uległa w grudniu zmniejszeniu. Wskaźniki wyprzedzające sygnalizują w dalszym ciągu dość korzystną perspektywę rozwoju rynku pracy.

W listopadzie 2013 r. czynnych zawodowo było 42,3 mln osób, o 242.000 więcej niż przed rokiem i 23.000 więcej niż w październiku (dane wyrównane sezonowo). Umowy o pracę objęte ubezpieczeniem społecznym posiadało w październiku 2013 r. (ostatnie dostępne dane Federalnego Urzędu Pracy) 29,8 mln osób, o 359.000 więcej niż przed rokiem i o 37.000 więcej niż przed miesiącem. Stopa bezrobocia wyniosła w grudniu 2013 r. 6,7%, wobec 6,5% zanotowanych w listopadzie.

Tabela 3. Podstawowe dane niemieckiego rynku pracy					
Osoby bezrobotne	2013				
	III kw	IV kw	PAZ	LIS	GRU
Liczba osób bezrobotnych (mln)	2,903	2,827	2,801	2,806	2,873
Zmiana r/r (tys.)	46	45	48	55	33
Zmiana do okresu poprzedzającego (tys.)*	5	20	1	9	-15
stopa bezrobocia (%)	6,7	6,6	6,5	6,5	6,7
Osoby czynne zawodowo	II kw	III kw	WRZ	PAZ	LIS
Liczba osób czynnych zawodowo (mln)	41,8	42,0	42,1	42,3	42,3
Zmiana r/r (tys.)	220	216	218	233	242
Zmiana do okresu poprzedzającego (tys.)*	48	67	17	35	23
Umowy o pracę z ubezpieczeniem społecznym	II kw	III kw	SIE	WRZ	PAZ
Ilość (mln)	29,2	29,5	29,5	29,8	29,8
Zmiana r/r (tys.)	355	354	339	366	359
Zmiana do okresu poprzedzającego (tys.)*	73	82	6	32	37
* dane wyrównane sezonowo i kalendarzowo					
Źródło: Federalne Ministerstwo Gospodarki, Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht 2/2014					

Ceny

W 2013 r. inflacja wyniosła średniorocznie 1,5%, przy wyniku 1,4% zanotowanym w grudniu. Ceny pozostają więc w Niemczech nadal na bardzo stabilnym poziomie. Na 2014 r. prognozowane jest tylko nieznaczne przyspieszenie inflacji.

Korzystny z niemieckiego punktu widzenia rozwój cen importu spowodowany jest głównie spadającymi cenami na światowych rynkach. Zarówno ceny nośników energii, metali, jak i surowców rolnych spadają od jesieni 2011. Cena ropy naftowej spadła w pierwszych tygodniach stycznia 2014 r. do poziomu 107 dolarów amerykańskich za baryłkę gatunku Brent. W ostatnich trzech miesiącach ceny baryłki wahały się w przedziale od 104 do 113 dolarów amerykańskich.

Ceny importu były w listopadzie 2013 r. o 2,9% niższe niż przed rokiem i o 0,1% wyższe niż w październiku. Niemieccy importerzy korzystali ponadto z silnego euro, które w skali roku umocniło się o ok. 4% w stosunku do dolara amerykańskiego.

Ceny eksportu były w listopadzie 2013 r. niższe o 1,1% r/r. Spadły głównie ceny eksportowanych dóbr zaopatrzeniowych. Wskaźnik Terms of trade był dla niemieckiej gospodarki o 1,8% wyższy niż przed rokiem.

Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł w grudniu 2013 r. 1,4% i 0,4% m/m, głównie za sprawą korzystnych notowań oleju opałowego i paliw płynnych, tańszych w ujęciu rocznym odpowiednio o 5,5% i 2,7%. Proinflacyjnie oddziaływały w tym samym czasie ceny energii elektrycznej i żywności.

Opracował: Michał Wielgosz, WPHI Berlin, 4.02.2014